

17. Глазырин Ф.В. Психология следственных действий / Ф.В. Глазырин. – Волгоград : ВСШ МВД СССР, 1983. – 136 с.
18. Милованова М.М. Методика расследования сексуальных преступлений, совершаемых в отношении малолетних детей : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / М.М. Милованова– М., 2004. – 239 с.
19. Криминалистика : [учебник] / Н.П. Яблоков. – М. : Изд-во Юрайт ; ИД юрайт, 2011. – 280 с. – (серия : основы наук).
20. Руководство по расследованию преступлений : [науч.-практ. пособие] / А.В. Гриненко, Т.В. Каткова, Г.К. Кожевников, В.Е. Коновалова и др. – Х. : Консум, 2001. – 608 с.

КАЛАНЧА І. Г.,
аспірант кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики
(ПВНЗ «Європейський університет»),
прокурор
(Київська місцева прокуратура № 2)

УДК 343.13:004

ЕЛЕКТРОННЕ КРИМІНАЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО: ТЕХНІЧНИЙ ТА ЮРИДИЧНИЙ АСПЕКТИ

У статті досліджено перспективи впровадження електронного кримінального судочинства в Україні. Визначено два аспекти реформування: технічний та юридичний. Для забезпечення комплексного впровадження інноваційних рішень як об'єкти реформування запропоновано елементи кримінальної процесуальної форми: кримінальні процесуальні алгоритми, фіксування та інструменти (правореалізаційні засоби). Передумовою для введення електронного судового провадження визнано перехід досудового розслідування в електронний формат. Встановлено необхідність технічного вдосконалення та об'єднання діючих розрізаних електронних фрагментів з наступним закріпленням в Кримінальному процесуальному кодексі України.

Ключові слова: *судове провадження, кримінальна процесуальна форма, алгоритм, фіксація, інструменти правореалізації, електронне кримінальне судочинство.*

В статье исследованы перспективы внедрения электронного уголовного судопроизводства в Украине. Определены два аспекта реформирования: технический и юридический. Для обеспечения комплексного внедрения инновационных решений в качестве объектов реформирования предложены элементы криминальной процессуальной формы: уголовные процессуальные алгоритмы, фиксирование и инструменты (правореализационные средства). Предпосылкой для введения электронного судебного производства признан переход досудебного расследования в электронный формат. Установлена необходимость технического совершенствования и объединения действующих разрозненных электронных фрагментов с последующим закреплением в Уголовном процессуальном кодексе Украины.

Ключевые слова: *судебное производство, уголовная процессуальная форма, алгоритм, фиксация, инструменты правореализации, электронное уголовное судопроизводство.*

In this article we explored the prospects of introduction of electronic criminal justice in Ukraine. We have identified two areas of reform: technical and legal. We determined the objects that need to be reformed. It was the elements of criminal procedural form: criminal procedural algorithms, fixing, and instruments (means that implement the law). In order to implement the electronic trial proceedings, we must make the transition of pre-trial investigation into the electronic format. We have established the need to improve technically disparate electronic fragments and combine them. In addition, we need to fix the electronic segment proceedings in the Criminal Procedure Code of Ukraine.

Key words: *trial proceedings, criminal procedural form, algorithm, fixation, instruments of law implementing, electronic criminal proceedings.*

Вступ. В сучасному кримінальному процесі України спостерігається фрагментарність електронного реформування судового провадження на рівні окремих елементів чи інститутів. Так, лише розподіл матеріалів кримінального провадження, здійснюваний згідно зі ст. 35 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України автоматизованою системою документообігу суду (далі – АСДС), має повністю електронний автоматизований формат. Всі інші процесуальні процедури або мають електронне вираження лише вторинно, як-то внесення рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень (далі – ЄДРСР) та надсилання даних про результати розгляду провадження до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), або, попри електронне оформлення, зберігаються на автономних фізичних носіях інформації: фонограма судового засідання; надані сторонами провадження електронні докази тощо.

Зазначене обумовлює потребу застосування системного підходу до впровадження інноваційних рішень в кримінальну процесуальну діяльність. Вказане можливо реалізувати шляхом переведення кримінальної процесуальної форми (далі – КПФ) в електронний формат.

Постановка завдання. Метою даної роботи є опис технічного та юридичного аспектів реформування кримінального судочинства в Україні через призму елементів КПФ.

Інноваційну складову судового провадження в кримінальному процесі України досліджують у своїх працях такі українські науковці, як: Білоус В.В., Бондаренко М., Денісова О.О., Іванов В.Г., Кушакова-Костицька Н.В., Пограничний С., Стефанов С.О., Столітній А.В., Трофименко В.М., Шамрай О.В. та інші. Однак ключові проблемні питання дотепер не вирішено, що обумовлює актуальність даної роботи.

Результати дослідження. Реформування КПФ передбачає два аспекти змін: технічний і юридичний.

Технічний аспект має на увазі вдосконалення КПФ без внесення змін до кримінального процесуального закону, користуючись лише наявними процесуальними механізмами або їх прогалинами. Так, КПК України процесуально дозволяє вже сьогодні частково перевести провадження в електронний формат за допомогою електронних процесуальних документів (ст. 99 КПК України), виклику особи за допомогою сучасних телекомунікаційних засобів (ст. ст. 133–136 КПК України), дистанційного судового провадження – в режимі відеоконференції (ст. 336 КПК України), електронних судових рішень, засвідчених електронним цифровим підписом (ч. 6 ст. 371 КПК України). Також варто застосувати існуючі електронні інформаційні системи: «Електронний суд», ЄДРСР, складові Єдиної судової інформаційної системи (далі – ЄСІС).

Цей шлях реформування потребує масової ініціативи та самоорганізації суб'єктів правозастосування.

Юридичний аспект передбачає реформування КПФ шляхом внесення змін до КПК України. Даний спосіб, безумовно, ефективніший, оскільки зобов'язує суб'єктів провадження застосувати саме інноваційну процедуру. Однак якщо в разі технічних змін можливо йти шляхом «спроб і помилок» без суттєвих глобальних наслідків для кримінальної юстиції, то за умови запропонованого нами кардинального переосмислення КПФ в напрямку електронних процедур, внесення кардинальних змін без ґрунтового теоретичного підґрунтя, практичної апробації процедур на локальних територіях у формі пілотних проєктів, а також розробки та впровадження «аварійного» режиму їх функціонування (в разі відсутності доступу до електронних інформаційних систем, як-то: надзвичайні природні чи техногенні катаклізми, військовий стан чи території проведення АТО) існує загроза дезорганізації кримінальної юстиції та паралічу всієї системи.

Вбачається, що такий процес має бути поетапним, нормативно закріпленим на рівні загальнодержавної стратегії реформування.

Визначення пропозицій щодо впровадження електронних новел, насамперед, потребує визначення елементів КПФ як об'єктів реформування.

Трофименко В.М. [13, с. 206], Грошевий Ю.М. та Капліна О.М. [5, с. 11], Смирнов А.В. [6, с. 15-16] визначають такі елементи КПФ як *процесуальні процедури*, *процесуальні умови* та *кримінальні процесуальні гарантії*, а Гімазетдінов Д.Р. та Зінатуллін З.З. – як *порядок вчинення процесуальних дій*, *порядок фіксації факту вчинення процесуальних дій*, їх ходу та результатів, а також *порядок оформлення процесуальних рішень* [4, с. 130]. Тертишник В.М. *найважливішим* елементом КПФ визначає *процесуальний документ* [10, с. 15]. Боржецька Н. Л. до складових елементів КПФ відносить: 1) умови; 2) підстави; 3) процесуальну процедуру; 4) суб'єктів; 5) процесуальний документ [2, с. 79].

Відсутність одностайного підходу вчених щодо даного питання обумовлює потребу формування власної класифікації на основі аналізу КПФ.

Враховуючи характерний для кримінального процесуального права спеціальний дозвільний тип правового регулювання, в основі якого лежить формула: «дозволено лише те, що прямо передбачено законом», для КПФ характерні зрозумілість, визначеність, дискретність, масовість та результативність (ефективність).

Наведені властивості притаманні алгоритмам [3, с. 7]. Відтак першим елементом КПФ варто визначити **кримінальний процесуальний алгоритм**.

Однак алгоритм – не єдиний елемент КПФ, адже невід’ємною частиною останньої є **фіксування кримінального процесу** а також **інструменти кримінального процесу**, за допомогою яких таке фіксування та деякі процесуальні процедури здійснюються.

Отже, **елементами КПФ є кримінальні процесуальні алгоритми, фіксування та інструменти (правореалізаційні засоби)**. Вони не є автономними категоріями, а тісно переплетені між собою, відтак їх реформування можливе лише комплексно.

Кримінальні процесуальні алгоритми – це система процесуальних дій та процесуальних рішень, засад, підстав, умов, послідовності, порядку, строків і гарантій їх виконання, а також їх виконавців – суб’єктів процесу [9].

З прийняттям в 2012 році чинного КПК України рівень формалізму кримінального провадження (його алгоритму) суттєво зменшився.

Прикладами еволюції процесуальної форми у напрямі під час судового провадження є: провадження на підставі угод (ст. ст. 474, 475 КПК України), скорочений судовий розгляд (ч. 3 ст. 349 КПК України), спрощене провадження щодо кримінальних проступків (§ 1 Глави 30 КПК України) тощо.

Яскравим прикладом деформалізації судового провадження є *впровадження письмового апеляційного провадження*, яке слід розглядати як виняток із загального порядку апеляційного перегляду судових рішень, що обумовлено принципом доцільності. У даному випадку законодавець відступив від основних засад кримінального провадження, що забезпечують прозорість та відкритість судочинства, надавши пріоритет інтересам сторін стосовно розгляду апеляційних скарг у письмовому апеляційному провадженні за їх відсутності [11, с. 70-71]. Таким чином, створено можливість застосування ефективної процесуальної процедури для значної частини учасників кримінального процесу. Так, в 2014 році в апеляційному порядку оскаржували 17,9% вироків, в 2015 році – 18,6% [7, с. 9], в 2016 році – 21,1% [8, с. 3].

Варто відзначити також можливість проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження, передбачене ст. 336 КПК України, що сприяє суттєвій економії ресурсів та дотримання розумних строків. Зокрема, в 2014 році судові провадження здійснювалось у режимі відеоконференції в 2688 справах, в 2015 р. – 2177 (динаміка: -19%) [7, с. 44], в 2016 р. – 1378 (динаміка: – 36,7%) [8, с. 27].

Разом з тим, частка дистанційної взаємодії під час судового провадження потребує розширення. Наприклад, в умовах глобального голоду кадрів в НДЕКЦ в МВС України та Міністерстві юстиції України доцільно використати досвід Австралії [14, с. 48] та закріпити в КПК України дистанційну процедуру участі таких експертів в судових засіданнях.

Також потребує розширення практика проведення відеоконференцій з дистанційною участю осіб, що перебувають під вартою. Так, в 2015 році на 59,8% збільшилась кількість справ, у яких суд відклав розгляд у зв’язку з тим, що *обвинуваченого (нідсудного), який перебуває під вартою, не було доставлено до суду* (7,4% від кількості тих справ, розгляд яких станом на 01.01.2016 р. відкладено) [7, с. 10], в 2016 році даний показник збільшився ще на 50,6% (8,2% від кількості тих справ, розгляд яких станом на 01.01.2017 р. відкладено) [8, с. 34]. При цьому, як суди, так і слідчі ізолятори технічно обладнані для проведення відеоконференції. Науково-технічний прогрес вимагає нормативного закріплення даної процедури як обов’язкової при утриманні особи під вартою в разі, якщо його транспортування до суду триватиме понад розумний час (наприклад, більше 2 годин).

Також варто розглянути питання про можливість спрощення традиційного судового розгляду до віртуальної електронної процесуальної процедури в: судових провадженнях за злочинами невеликої тяжкості та необережними злочинами середньої тяжкості, в тому числі при ініціюванні питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, провадженні на підставі угод (ст. ст. 474, 475 КПК України), спрощеному провадженні щодо кримінальних проступків (§ 1 Глави 30 КПК України), застосуванні пробачійних програм. Так, отримавши від сторін провадження згоду на застосування віртуального електронного судового провадження, всі наступні процесуальні процедури відбуватимуться в електронному інформаційному середовищі без переїздів до суду та очікувань, що суттєво скоротить строки судового розгляду, збереже часові та матеріальні ресурси.

В частині впровадження віртуальних електронних процесуальних процедур найбільш актуальним, на нашу думку, є переведення в даний режим підготовчого судового засідання. Відповідно до ст. 314 КПК України, підготовче судові засідання є обов’язковим для будь-якого судового провадження. Разом з тим практика свідчить, що в більшості випадків це досить формальна процедура, де всі учасники висловлюються про можливість призначення судового розгляду, а суддя постановляє відповідну ухвалу. На нашу думку, необхідно нормативно закріпити електронний формат даної процесуальної процедури з можливістю переходу до «звичайного» процесу за потреби. Так, в разі, якщо всі

учасники внесли до електронної системи відомості про можливість призначення судового розгляду та відсутність клопотань, а суддя не встановив підстав для прийняття рішень, передбачених п. п. 1-4, 6 ч. 3 ст. 314 КПК України, може бути прийнято рішення про призначення судового розгляду. В іншому разі або сторони за допомогою електронної інформаційної системи надають додаткові пояснення та процесуальні документи, необхідні для прийняття відповідного рішення, або ініціюється питання про проведення підготовчого судового провадження за участю всіх суб'єктів провадження в приміщеннях суду. Зазначене дозволить суттєво знизити формалізм кримінального провадження та зекономити значні матеріальні, часові та людські ресурси.

Отже, необхідне реформування кримінального процесуального алгоритму в напрямках: а) *технічному*, що передбачає автоматизацію однотипних процесуальних процедур; створення нових каналів як внутрішньовідомчої, так і міжвідомчої електронної кримінальної процесуальної взаємодії; б) *юридичному*, щодо посилення частки дистанційних судових процедур, в тому числі заміни ними ряду очних в КПК України (як-то підготовче судове засідання, «електронні мости» з СІЗО тощо).

Фіксування кримінального процесу – це визначений кримінальним процесуальним законом спосіб закріплення ходу та результатів кримінального провадження на носіях інформації, для збирання, зберігання та наступного використання кримінальної процесуальної інформації.

Застосування технічних засобів фіксування судового провадження, яке фактично замінило протокол судового засідання, спростило і суттєво прискорило фіксування судового провадження, що відповідно до ст. 107 КПК України є обов'язковим [12, с. 281].

Більше того, *неякісний технічний запис* за результатом фіксування кримінального провадження віднесено до істотних порушень вимог кримінального процесуального закону, наслідком якого є скасування ухвалених судом рішень (ч. 6 ст. 107, п. 7 ч. 2 ст. 412 КПК України).

Тут варто відзначити чотири складові роботи з електронними даними: фіксація, зберігання, обмін та використання. В даному випадку в інноваційну площину переведено лише фіксацію, адже аудіофонограма судового засідання фіксується на фізичних носіях – лазерних дисках, що в частині зберігання відрізняються від паперових носіїв лише об'ємом, а в частині обміну й використання – ніяк, адже потребують перевезення чи пересилання.

Викликає дисонанс також ігнорування потенційних можливостей ЄСІС в частині переходу до електронних кримінальних справ (повна електронна фіксація з наступним «підписанням» шляхом накладення електронного цифрового підпису (далі – ЕЦП)). Так, всі процесуальні документи досі створюються в паперовому форматі, а в електронних системах лише дублюються, причому не завжди, незважаючи на вимоги внутрішньовідомчих інструкцій ДСА.

В даному випадку вбачається за необхідне: *технічно* забезпечити централізовану фіксацію, зберігання, обмін та використання аудіофонограм судового засідання; *юридично* закріпити пріоритет електронного процесуального документу над паперовим та впровадження електронних кримінальних справ.

Інструменти кримінального процесу – це визначені кримінальним процесуальним законом спеціалізовані правореалізаційні засоби, що забезпечують здійснення кримінальних процесуальних процедур; створення, збирання, зберігання, захист, облік та використання процесуальної інформації; взаємодію суб'єктів провадження та здійснення процесуального контролю.

Питання інструментів кримінального процесу врегульовано в КПК України фрагментарно. Оскільки оформлення паперових процесуальних документів здійснюється за допомогою загальноживаних засобів (текстовий редактор, принтер), на нашу думку, даний елемент КПКФ варто розглядати з точки зору кримінальних процесуальних електронних правореалізаційних засобів – спеціалізованого інструментарію, передбаченого КПК України. Це зокрема: АСДС (ст. 35); Єдиний реєстр адвокатів України (ст. 45); ЄРДР (ст. 214 та ін.); ЄДРСР (ст. 535); Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ст. 535).

Щодо інструментів кримінального процесу, КПК України містить суттєві прогалини: не закріплено процесуальний статус кримінальних процесуальних електронних правореалізаційних засобів, порядок внесення й отримання інформації, правовий режим такої інформації, її вплив на процес тощо.

Варто виділити три види інструментів кримінального процесу, які забезпечують: а) фіксацію процесуальних дій; б) здійснення процесуальних дій; в) прийняття процесуальних рішень, їх фіксацію.

В частині фіксації судового провадження застосовуються такі інструменти, як системи технічного фіксування судового процесу: «Тритон», «SRS Femida» «Оберіг» та «Камертон».

Щодо здійснення процесуальних дій, подання суду документів, як-то клопотання, скарга, заява можливе або на фізичних носіях – в паперовому форматі, на інших носіях інформації, або через «Електронний суд». Разом з тим, здійснення процесуальних дій в електронному режимі неможливе в силу відсутності відповідних інструментів. В частині електронної взаємодії є можливість надсилання повісток та електронних документів.

Прийняття такого процесуального рішення, як розподіл матеріалів кримінального провадження між суддями автоматизовано за допомогою АСДС (ст. 35 КПК України), тобто створено інструмент, що приймає рішення самостійно. В даному випадку паперову процесуальну процедуру не просто переведено в електронний формат, а технічно та юридично впроваджено автоматизовану електронну процесуальну процедуру, здійснювану кримінальним процесуальним електронним правореалізаційним засобом. Примітно, що дана інновація також усунула корупційні ризики на даному етапі судового провадження.

Прийняття всіх інших процесуальних рішень шляхом внесення даних до електронних інформаційних систем під час судового провадження на сьогодні неможливе ні процесуально, ні технічно. Сформована під час судового провадження кримінальна справа в її електронному вираженні складається з: аудіофонограми і електронного журналу судового засідання (зберігаються не централізовано в електронній системі, а на лазерних дисках в матеріалах справи та в архіві суду). Опосередкована фіксація процесуальних рішень судді здійснюється в ЄДРСР. Разом з тим, даний процес – вторинний та не пов'язаний з чинністю рішення.

Позитивними, на нашу думку, в частині розширення електронного сегменту правосуддя в КПК України є зміни до ст. 35, які запропоновані Проектом Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 6232 від 23.03.2017 р. (20.06.2017 р. прийнято в першому читанні), що пропонує ввести новий інноваційний інструмент правореалізації – Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему (далі – ЄСІТС).

Існуючі електронні інформаційні системи суду на десяток років відстають від закордонних аналогів. Відтак потрібно: їх *технічне* об'єднання в ЄСІС (ЄСІТС); *технічне* створення та *юридичне* закріплення – відображення в КПК України, доступного для всіх суб'єктів судового провадження електронного правореалізаційного інструменту, що забезпечуватиме реалізацію алгоритму судового провадження шляхом здійснення процесуальних дій, прийняття процесуальних рішень та їх фіксації з наступним автоматичним формуванням процесуальних документів, їх хронологічного об'єднання в електронну кримінальну справу.

Однак **повноцінне електронне судочинство неможливе без системної інформатизації досудового розслідування.**

Питання переведення досудового розслідування в електронний формат досліджувалось Столітнім А.В. Останнім запропоновано автоматизувати створення процесуальних документів під час досудового провадження з наступним хронологічним формуванням *кримінального провадження у вигляді електронного файлу* [9, с. 546-560], а також залучити до електронної системи адвоката, слідчого суддю та суддю, інших спеціалізованих процесуальних суб'єктів, визначених КПК України, та інших учасників, для налагодження професійного процесуального діалогу суб'єктів кримінального провадження [9, с. 578].

Реалізація запропонованих ідей має фундаментальне значення для створення електронного кримінального провадження та є передумовою запровадження електронного судового провадження.

Послідовне переведення процесуальних процедур в електронний формат дозволить створити в ЄСІС (ЄСІТС) єдине електронне правореалізаційне середовище.

Висновки. Отже, вже сьогодні фрагментарно створено електронний сегмент судового провадження. На нашу думку, необхідно технічно вдосконалити та об'єднати досліджені нами електронні фрагменти в один (найімовірніше ЄСІС (ЄСІТС)) та закріпити його в КПК України. Це дозволить перейти на повний електронний діалог між суб'єктами судового провадження, створити дієве електронне кримінальне судочинство.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI; зі змін і доповн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Боржецька Н.Л. Поняття «форма закінчення досудового розслідування» / Н.Л. Боржецька // Підприємництво, господарство і право. – 2014. – № 10. – С. 76-81.
3. Вступ до програмування мовою C++. Організація обчислень : [навч. посіб.] / Ю.А. Белов, Т.О. Карнаух, Ю.В. Коваль, А.Б. Ставровський. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2012. – 175 с.
4. Гимазетдинов Д.Р. Уголовно-процесуальна форма : [монографія] / Д.Р. Гимазетдинов, З.З. Зинатуллин. – М. : Юрлитинформ, 2014. – 184 с.
5. Грошевий Ю.М. Кримінальний процес: [підруч.] / Ю. М. Грошевий. О.В. Капліна. – Х.: Право. 2010. – 608 с.
6. Смирнов А.В. Уголовный процесс : [учебник] / [А.В. Смирнов, К.Б. Калиновский] ; под. общ. ред. проф. А.В. Смирнова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : КНОРУС, 2008. – 704 с.

7. Стан здійснення судочинства в Україні у 2015 році. – Верховний суд України. – 112 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/2a874f25beac68d2c2257f8d003f8080/\\$FILE/100.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/2a874f25beac68d2c2257f8d003f8080/$FILE/100.pdf)

8. Стан здійснення правосуддя в 2016 році. – Верховний суд України. – 100 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/7A4F4F0D3832FB7DC22580E400269D42?OpenDocument&year=2017&month=03&](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/7A4F4F0D3832FB7DC22580E400269D42?OpenDocument&year=2017&month=03&)

9. Столітній А.В. Електронне кримінальне провадження: передумови виникнення, сучасний стан та перспективи розвитку: [монографія] / А.В. Столітній – К. : Видавничий дім «АртЕк», 2016. – 738 с.

10. Тертышник В.М. Уголовный процесс: [учебное пособие] / В.М. Тертышник – 2-е изд., пер. и доп. – Харьков: Арсис, 1999. – 528 с.

11. Трофименко В. Проблема співвідношення кримінальної процесуальної форми і формалізму / В. Трофименко // Вісник Національної академії правових наук України. – 2015. – № 4. – С. 67-75.

12. Трофименко В.М. Соціально-правова цінність кримінальної процесуальної форми / В.М. Трофименко // Jurnalul juridicational: teorie și practică. – 2014. – № 6 (10). – С. 278 – 281.

13. Трофименко В.М. Процесуальна форма: сутність і значення у кримінальному судочинстві / В.М. Трофименко // Проблеми законності. – 2012. – Вип. 120. – С. 202-209.

14. Fabri Marco. Some European and Australian e-Justice services. – 2012. Project: «Rethinking Processual Law: Toward CyberJustice». – 70 p.

КИРИЧЕНКО В. Л.,

адвокат,

викладач соціально-гуманітарних дисциплін

(Дніпропетровський театральний художній коледж)

УДК 343.140.02

ПРОБЛЕМИ ДОКАЗУВАННЯ У СПРАВАХ ЩОДО ПРОДОВЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

У статті досліджуються процесуальні можливості доведення особою, стосовно якої застосовуються примусові заходи медичного характеру, необхідності зміни виду примусових заходів. Визначено, що в цій частині кримінальний процесуальний закон має дефекти, які призводять до порушення принципу достатності примусового лікування особи в обмежених умовах.

Ключові слова: *судова психіатрія, докази, примусові заходи медичного характеру, висновок судово-психіатричної експертизи, експерт-психіатр, гарантії від свавілля.*

В статье исследуются процессуальные возможности доказывания лицом, относительно которого применяются принудительные меры медицинского характера, необходимости изменения вида принудительных мер. Определено, что в этой части уголовного процессуальный закон имеет дефекты, которые приводят к нарушению принципа достаточности принудительного лечения лица в ограниченных условиях.

Ключевые слова: *судебная психиатрия, принудительные меры медицинского характера, вывод судебно-психиатрической экспертизы, эксперт-психиатр, гарантии от произвола.*

The article investigates the procedural possibilities of proof by a person, concerning which compulsory measures of a medical nature are applied, the need to change the form of coercive measures. It is determined that in this part the criminal procedural law has defects that lead to a violation of the principle of sufficiency of compulsory treatment of a person in limited conditions.

Key words: *forensic psychiatry, compulsory medical measures, forensic psychiatric opinion, expert psychiatrist, guarantees against self-will.*

